

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет права, публічного управління
та національної безпеки
Кафедра економічної теорії,
інтелектуальної власності та публічного
управління

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

КЛЕПУС ГАЛИНА ОЛЕГІВНА
(прізвище, ім'я, по батькові здобувача вищої освіти)

УДК 342.951:(351.85)
(індекс)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**РОЗВИТОК КУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ ОРГАНАМИ МІСЦЕВОГО
САМОВРЯДУВАННЯ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ
ПОВНОВАЖЕНЬ**
(тема роботи)

281 «Публічне управління та адміністрування»
(шифр і назва спеціальності)

Подається на здобуття освітнього ступеня магістр
кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання
ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне
джерело

Г. О. КЛЕПУС
(підпис, ініціали та прізвище здобувача вищої освіти)

Керівник роботи
ТИЩЕНКО Світлана Володимирівна
(прізвище, ім'я, по батькові)

кандидат економічних наук, доцент
(науковий ступінь, вчене звання)

Висновок кафедри економічної теорії, інтелектуальної власності та публічного управління

за результатами попереднього захисту: Клепус Галини Олегівни

Протокол засідання кафедри економічної теорії, інтелектуальної власності та публічного управління № _____ від « _____ » грудня 2021 р.

Завідувач кафедри економічної теорії, інтелектуальної власності та публічного управління

к.е.н., професор
(науковий ступінь, вчене звання)

_____ (підпис)

Якобчук В.П.
(прізвище ,ім'я, по батькові)

« _____ » грудня 2021 р.

Результати захисту кваліфікаційної роботи

Здобувач вищої освіти Клепус Галина Олегівна захистив
(прізвище ,ім'я, по батькові)

кваліфікаційну роботу з оцінкою:

сума балів за 100-бальною шкалою _____

за шкалою ECTS _____

за національною шкалою _____

Секретар ЕК

_____ (науковий ступінь, вчене звання)

_____ (підпис)

Пугачова Н.С.
(прізвище ,ім'я, по батькові)

АНОТАЦІЯ

Клепус Г. О. Розвиток культури та спорту органами місцевого самоврядування в умовах децентралізації повноважень. – Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 281 – Публічне управління та адміністрування – Поліський національний університет, Житомир, 2021 р.

Аналізувався рівень наукового розвитку державного управління в галузі фізичної культури і спорту, виявлялися суттєві особливості і співвідношення його складових – фізичної культури і спорту. Були вивчені організаційні засади управління в галузі фізичної культури і спорту на основі врахування тенденції та всіх видів децентралізації, у тому числі визнання представників громадянського суспільства та інститутів як суб'єктів управління, їх важливої ролі не тільки у формуванні визначено питання компетентності та організації державних органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, щодо в управлінні галузі культури та спорту.

Були описані форми і методи управління в галузі фізичної культури і спорту, правові та процесуальні основи адміністративної відповідальності за проступки в цій галузі.

Ключові слова: публічне управління, спорт, фізична культура, вид спорту, спортсмен, спортивні федерації, допінг-контроль, антидопінгова діяльність.

SUMMARY

Klepus H. O. Development of culture and sports by local self-government bodies in the context of decentralization of powers. – Qualifying work on obtaining an educational degree Master in specialty 281 «Public management and administration» – Polissia National University, Zhytomyr, 2021.

The level of scientific development of Public Administration in the field of Physical Culture and sports was analyzed, significant features and correlation of its components – physical culture and sports-were identified. The organizational principles of Management in the field of Physical Culture and sports were studied on the basis of taking into account the trend and all types of decentralization, including the recognition of representatives of civil society and institutions as subjects of management, their important role not only in the formation of defined issues of competence and organization of state executive authorities and local self-government bodies, in the management of the field of culture and sports.

Forms and methods of Management in the field of Physical Culture and sports, legal and procedural bases of administrative responsibility for misdemeanors in this field were described.

Keywords: public administration, sports, physical culture, sport, athlete, sports federations, doping control, anti-doping activities.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ФІЗИЧНОЮ КУЛЬТУРОЮ І СПОРТОМ	8
1.1. Визначення фізичної культури і спорту як об'єкту управління	8
1.2. Система державного управління фізичною культурою і спортом	11
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СТАНУ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ	15
2.1. Державна політика органів виконавчої влади та місцевого самоврядування в сфері розвитку фізичної культури і спорту	15
2.2. Фізкультурно-спортивні громадські об'єднання та їх роль в державному управлінні сферою фізичної культури і спорту	18
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ ОРГАНАМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ	22
3.1. Зарубіжний досвід управління розвитком фізичної культури і спорту	22
3.2. Рекомендації щодо удосконалення системи управління сферою фізичної культури і спорту на муніципальному рівні	27
ВИСНОВКИ	33
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	35
ДОДАТКИ	39

ВСТУП

Актуальність теми. Дотримання здорового способу життя майбутнім поколінням – це одна з найголовніших проблем сьогодення. Кожна країна чекає майбутнього від свого майбутнього покоління, але це може бути можливо лише за умови, що воно буде здоровим, спроможним працювати, жити відповідно до вимог та норм суспільства та своєї індивідуальності та захищати Батьківщину. А це значить, що основна увага повинна бути спрямована на молодь, дітей та підлітків, то це саме той вік, коли людина лише починає робити свій вибір, що їй цікаво і більш доступно, а отже, заняття спортом та фізичною культурою мають стати доступними та цікавими для кожного.

Тому і виникає необхідність збільшення ефективності державного управління сферою фізичної культури та спорту, що має на меті більш раціональне використання вже наявних можливостей і продумане витрачання зусиль для вирішення головних завдань, що виникли перед країною і значення вирішення цих завдань на загальнодержавному рівні в умовах сучасності незмірно зросло. Саме перехід України до ринкової економіки, який і спричинив значні зміни не лише ідеологічного, політичного, економічного та соціального характеру, але й змінив сам підхід та методикку вирішення питань, порівнюючи з тією великою країною, нащадками якої ми виявилися. Оскільки так би мовити «безкоштовність» заняття спортом та фізкультурою в Радянському Союзі і нині чинить вплив на розвиток та становища і ставлення до спорту в сучасних умовах. Проте саме здоров'я людини, враховуючи, масову фізкультуру та спорт, здоровий культурний відпочинок, туризм та інше – це все сфери соціальної політики держави, за які вона повинна відповідати. Справді, перед урядом в такій сучасній економічній ситуації доводиться одночасно вирішувати досить широкий спектр найскладніших проблем та нових підходів. В сучасних умовах Україна, як держава, ще досі продовжує пошук стабілізації, рішень найважливіших нагальних питань у багатьох областях.

Сфера фізичної культури і спорту поділяється на дві широкі частини: перша – професійний спорт (метою якого є вищі досягнення) та масова фізична

культура і спорт. Щодо професійного спорту, то ним займаються загальнодержавні, регіональні органи, а масовою фізичною культурою і спортом виключно органи місцевого самоврядування.

Науково-теоретичною основою роботи стали праці таких провідних науковців, як: Алексєєв С. В., Авер'янов В. Б., Бакуменко В. Д., Атаманчук Г. В., Голосніченко І. П., Суханова Н. В., Путятіна Г. М., Бахрах Д. М., Білогур В. Є., Біла-Тіунова Л. Р., Мічуда Ю. П., Гасюк І. Л., Вавренюк С. А., Петков С. В., Ківалов С.В., Жабаків В. Є., Коропатов О. М., Рябченко О. П., Коваль Л. В., Кузніченко С.О., Колишко Р.А., Кононович В.Г., Б.А. Кормич, А.П. Кравченко, Куделко В. Е., Кухтій А. О., Ліщук С. В., Малиновський В. Я., Нижник В. М., Мельник Р. С., Моргунов О. А., Олуйко Н. Р., Столяров В.І., Фелик В. І. та ін.

Метою кваліфікаційної роботи – є вивчення муніципальної політики в галузі спорту та фізичної культури аналіз та виявлення вже існуючих проблем і шляхів їх вирішення.

Відповідно до поставленої мети для її досягнення було визначено наступні завдання:

- вивчити теоретико-методологічні основи управління фізичною культурою і спортом;
- вивчити систему державного управління фізичною культурою і спортом;
- проаналізувати стан державного регулювання та забезпечення розвитку фізичної культури і спорту;
- проаналізувати державну політику органів виконавчої влади та діяльності органів місцевого самоврядування в сфері розвитку фізичної культури і спорту;
- визначити роль фізкультурно-спортивних громадських об'єднань в державному управлінні сферою фізичної культури і спорту;
- запропонувати напрями підвищення ефективності реалізації політики у сфері фізичної культури і спорту органами місцевого самоврядування.

Об'єкт дослідження – муніципальна політика в галузі фізичної культури і спорту.

Предмет дослідження – особливості муніципальної політики в галузі фізичної культури і спорту.

Методи дослідження. Дослідження здійснено із використанням методів: описовий метод, за допомогою якого можна (на основі підбраного та вивченого матеріалу в сфері фізичної культури і спорту) дослідити та описати всі етапи життя населення, що пов'язані зі здоров'ям, як головною цінністю в соціумі; *логічного* – застосовано під час дослідження нормативних актів, різних аналітичних матеріалів, поглядів вчених на окремі питання, які є предметом дослідження; *історичного* – застосовувався під час аналізу історії розвитку фізичної культури і спорту; *порівняльно-правового* – у ході порівняльного аналізу норм вітчизняного та зарубіжного законодавства. За допомогою *системного* та *функціонального* методу здійснено структурний аналіз системи органів управління в галузі фізичної культури і спорту.

Практичне значення отриманих результатів дослідження полягає в тому, що висновки дослідження можуть бути використані для підготовки фахових семінарів та конференцій, а також служити підґрунтям для подальших наукових розробок зазначеної проблематики. Кваліфікаційна робота написана в результаті опрацювання літературних джерел, законодавчих та урядових матеріалів, даних, отриманих з міжнародної інформаційної системи Internet.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та результати, які представлені в кваліфікаційній роботі, доповідались на III Міжнародній науково-практичній конференції «*Інструменти і практики публічного управління в контексті децентралізації*» (м. Житомир, 2021 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «*Механізми управління розвитком територій*» (м. Житомир, 2019 р.); Науково-практичній конференції науково-педагогічних працівників, докторантів, аспірантів та молодих вчених НІІ економіки та агробізнесу «*Наукові читання-2021*» (м. Житомир, 2021 р.).

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел. Повний обсяг роботи – 34 сторінки комп'ютерного набору. Список використаних джерел містить 44 найменувань на 4 сторінках.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ФІЗИЧНОЮ КУЛЬТУРОЮ І СПОРТОМ

1.1. Визначення фізичної культури і спорту як об'єкту управління

У вітчизняних енциклопедіях та у виданнях спеціалізованої літератури термін «управління» в узагальненому вигляді аналізується як елемент, або функція організованої системи з різними рисами характеру (технічного, соціального, біологічного), забезпечення збереження їх конкретної структури, підтримки режиму діяльності, реалізації їх програм і цілей. Таке трактування поняття «управління» дозволяє виділити його найважливішу особливість, яка полягає в тому, що вона застосовується для характеристики конкретної управлінської діяльності людини в різних областях неживої і живої природи і суспільного життя.

Фізична культура за своєю сутністю явище масове, що втягує в сферу свого впливу, проте і з досить різним ступенем активності, значна частина суспільства. Людство свідомо прийшло до занять спортом – специфічної соціально організованої форми, як області об'єднання фізичних осіб та інтелектуальних і фітнес-здібностей людини або команди в рамках соціального співтовариства, в якому діяльність спрямована на досягнення результату шляхом підготовки та участі в певних гонках (спортивних).

На початку ХХІ століття в Україні починає розбудовуватись система управління фізичною культурою і спортом (ФКС), яка має на увазі поділ масового спорту і спорту вищих досягнень. Зауважимо, що якщо порівнювати практику управління ФКС в Україні та за кордоном, то можна відзначити бажання поєднати у вітчизняній системі управління деякі досягнення зарубіжного досвіду, які допомагали істотному розвитку сфери спорту.

На даному етапі важливим є створення такої науково обґрунтованої системи управління масовим спортом в рамках ФКС, яка надавала б сприяння його розвитку спираючись на інтереси держави та вимоги суспільства, функціонування якої поєднувало б досягнення економічної ефективності та соціальний характер у діяльності організацій та установ масового спорту [28, С. 3].

Фізична культура і спорт відносяться до сфери соціального життя суспільства, будучи невід'ємним елементом нематеріального виробництва. Виходячи з цього використання поняття «управління» стосовно фізичної культури і спорту як до галузі, не викликає ніякого сумніву. Управління фізичною культурою і спортом це система конкретних форм і методів свідомої діяльності, яка спрямована на забезпечення ефективного функціонування та планомірного розвитку сфері фізичної культури і спорту, для досягнення абсолютного задоволення потреб громадян у фізичному вдосконаленні.

Необхідно щоб діяльність з управління фізичною культурою і спортом була побудована на особистісно-орієнтованому підході. Даний підхід означає, що спрямованість фізкультурно-спортивної діяльності має бути направлена не лише на фізичний розвиток і досягнення, а й на особистісний розвиток, формування на заняттях фізкультурою і спортом особистісних якостей громадян країни [29, с. 98].

Особистісно-орієнтований підхід в управлінні системою фізкультури та спорту є доступним і актуальним, як для суспільства в цілому, так і для самих спортсменів, зокрема: особистісні якості конкретного спортсмена, допомагають підвищити спортивні досягнення спорту країни, що в свою чергу призводить до гармонійного розвитку членів суспільства [36].

Ціннісно-орієнтований підхід в управлінні фізкультурою та спортом полягає у створенні умов для формування ціннісного ставлення до фізкультури і спорту та на його основі ціннісної поведінки, метою якого буде не тільки фізичний, а й особистісний розвиток [36, С. 98].

В даний час фізкультура і спорт є однією з основних цінностей людини. Ціннісне ставлення до фізкультури і спорту являє собою суб'єктивно забарвлене особистістю відображення взаємозв'язків своїх потреб з фізкультурою і спортом, що є фактором, який обумовлює її поведінку. Отже необхідно, щоб у особистості з'явилася потреба в заняттях фізкультурою і спортом, щоб були забезпечені умови для появи цієї потреби [36, с. 98]. Найголовніше завдання удосконалення системи в сфері управління фізичною культурою та спортом це створення оптимальної галузевої специфічної моделі управління, в котрій будуть чітко визначені, узгоджені та розподілені компетенції та повноваження, функції та відповідальність всіх суб'єктів фізкультурно-спортивної діяльності на державному рівні в цілому, так і на регіональному рівні та рівні органів місцевого самоврядування, зокрема [14].

Особливого значення в новій системі управління фізичною культурою та спортом набуває посилення зв'язку та взаємодію між органами охорони здоров'я, праці, оборони, внутрішніх справ, освіти та інших міністерств та відомств, що в цьому зацікавлені. Однією з перспективних ідей формування нової моделі управління є посилення ролі держави в організації та проведенні фізкультурно-спортивної роботи, здійсненні координації з та між регіонами. Це дозволить оптимізувати вертикальні зв'язки державного центру з регіонами та надати їм більшої свободи у прийнятті рішень, особливо це стає актуальним в умовах децентралізації.

У новій моделі зростає відповідальність громадських фізкультурних організацій за розвиток видів спорту, залучення максимальної кількості людей до занять фізичною культурою і спортом. В умовах децентралізації та демократизації країни громадські фізкультурно-спортивні організації мають можливість більш активно брати участь у процесі широкого залучення до фізичної культури і спорту всіх верств населення. Держава зацікавлена в розвитку суспільних начал, щодо управління у сфері фізичної культури та спорту. Громадські організації мають великі можливості залучати

позабюджетні засоби для розвитку фізкультурно-спортивної інфраструктури, а також залучати до роботи велику кількість волонтерів [35].

Нова модель управління у сфері фізичної культури і спорту повинна бути заснована на нормативно-правовому погодженні об'єктивної потреби держави і суспільства в збереженні здоров'я населення, з одного боку, і мотивації населення на фізично активний здоровий спосіб життя, з іншого боку.

Таким чином, управління фізичною культурою і спортом – це система конкретних форм та методів усвідомленої діяльності, що спрямована на забезпечення найефективнішого функціонування та розвитку індустрії фізичної культури і спорту, щоб найкращим чином задовольнити людей в їх фізичному поліпшенні.

1.2. Система державного управління фізичною культурою і спортом

У більшості економічно розвинених країнах світу спорт на всіх його щаблях та етапах є унікальним механізмом, щодо оздоровлення населення, розглядається, як спосіб їх самореалізації та самовираження, прояв розвитку та засіб боротьби проти асоціальної поведінки та явищ. Отже, роль та місце спорту в сучасній культурі та системі цінностей останніми роками різко зросла. Глобальний спортивний рух, невід'ємною частиною якого є також і український спорт, зміцнів та став практично наймогутнішим та масовим міжнародним рухом. Головним спортивним співтовариством є олімпійське, до складу якого входять понад 200 країн [30].

Нині можна спостерігати формування досить стійкої тенденції росту соціальної ролі фізичної культури і спорту, що в свою чергу проявляється такими напрямками: підвищення значення держави щодо підтримки та сприяння розвитку спорту, та діяльності в цій галузі; пропопагуванні

застосування спорту в запобіганні та профілактиці певних захворювань та зміцненні здоров'я людей в цілому; застосування спорту як головної складової інтелектуального, морального та естетичного розвитку молоді; активне залучення до спорту працездатного населення; щодо профілактики та запобігання асоціальної поведінки населення, та молоді, зокрема; для фізичної та соціальної адаптації дітей-сиріт, інвалідів; щодо збільшення доходів, які надходять від організації спортивних заходів; активне пропагування та реклама з залученням ЗМІ до розвитку фізичної культури і спорту та ведення здорового способу життя.

Протягом всього історичного та соціально-економічного розвитку нашої країни, в світлі наявності важливих економічних, політичних та екологічних проблем питанню, щодо оздоровчого, виховного та соціального значення фізичної культури і спорту не приділялось значної уваги. Це мало свої наслідки, що значно позначилось на фізичному та духовному здоров'ї населення країни. Головною ознакою та проблемою є загальне скорочення тривалості життя українців, що в середньому зменшилась на 3,5 роки і становить у чоловіків 66 років, у жінок – 76 років. Україна у світі посідає 135 та 100 місце за тривалістю життя чоловіків, та жінок відповідно. Головними причинами смертності більшості працездатного населення виявили травми, хвороби системи кровообігу, нещасні випадки, захворювання органів дихання і травлення, а також рак (злоякісні пухлини). По всій території країни протягом останнього десятиліття втрати працездатного населення зросли в 2,6 рази, зокрема від отруєння алкоголем майже у 5 разів, через самогубства – у 1,8 рази, від вбивств – у 2,2 рази. В Україні понад 1,35 млн. осіб з інвалідністю, більшість, а це понад 60 % – у працездатному віці. Досить гостро постають проблеми паління, алкоголізму та вживання наркотиків [31, с. 1].

Можна зробити висновок, що в Україні склалась досить критична та плачевна ситуація щодо стану людського ресурсу. Такій ситуації сприяють бідність, соціальна невизначеність, проблеми безробіття, поганий стан

охорони здоров'я, збільшення масштабів дитячої безпритульності та сирітства. Україна порівняно із передовими країнами досить сильно відстає, щодо розвитку фізичного та станом людського потенціалу. Як бачимо, до пріоритетів державної політики не входять питання національної системи фізичного, морального та духовного оздоровлення населення, реклама здорового способу життя.

Ідея стосовно того, що фізична активність та спорт, а особливо для дітей і підлітків, є необхідною та головною умовою розвитку тіла та розуму, що фізична активність і спорт «самі по собі» покращують якість життя, знижують стрес і навіть призводить до зростання працездатності. Що в свою чергу спричиняє об'єктивну потребу в глибоких змінах в області фізичної культури і спорту на всіх рівнях влади. Об'єднання суспільства може ґрунтуватися, на розробці комплексних програмах масового розвитку фізичної культури і спорту.

Сьогодні основними цілями державної політики на муніципальному рівні в сфері фізичної культури і спорту повинні бути: дослідження необхідності та потреб міського населення у фізичній культурі і спорті; покращення функціонування спортивних служб на основі багатоканального фінансування; розробка та зміцнення правових норм щодо запровадження мінімальних стандартів надання послуг у галузі фізичної культури та спорту; створення та постійне вдосконалення матеріально-технічної бази; створення ринку фізичних і медичних послуг, розширення їх пропозиції, зниження витрат і підвищення якості послуг; розробка програми будівництва та розвитку державного підприємництва у сфері фізичної культури і спорту за рахунок держави.

Варто зауважити, що в сучасних умовах політичної нестабільності в країні не реалізуються президентські укази, програми щодо розвитку спорту та інші акти. Проаналізуємо ефективність реалізації одного з найважливіших документів – Указу Президента України «Про Національний план дій щодо реалізації державної політики у сфері фізичної культури і спорту» [32]. Було

сказано: «за три місяці у визначеному порядку наказано внести до Верховної Ради новий законопроект «Про фізичну культуру і спорт». Було заплановано, що Закон до 1 січня 2007 року буде прийнятий, але це не відбулося й досі. Цим указом затверджено Державну програму розвитку фізичної культури і спорту на 2007-2011 роки [33]. Аналізуючи суть та зміст даної програми можна зробити висновок, що вона цілком безсистемна і не опирається ні на які правові рамки, ні на фактичне фінансування, тому було очевидно, що її реалізація неможлива, як і попередня програма [34], розроблена на період 1999-2005 років, в сою якої було покладено застарілий Закону України «Про фізичну культуру і спорт». Програма виявила та обмалювала зміни щодо підходів населення до необхідності забезпечення здоров'я людини як головної гуманістичної цінності та найпріоритетнішого напрямку державної політики.

Отже, провівши глибокий аналіз ми можемо сказати, що державна політика в сфері формування та розвитку спортивних практик в Україні практично не діє і не ефективною. З нашої точки зору, вона прораховується, в силу відсутності цілісної концепції формування здорового способу життя, систематизації і взаємопов'язаності зусиль різних структур і організацій, кілька застарілих заходів для іншої соціально-економічної ситуації і т.д.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ СТАНУ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ

2.1. Державна політика органів виконавчої влади та місцевого самоврядування в сфері розвитку фізичної культури і спорту

Щодо виконання державної політики у галуззі фізичної культури та спорту, то її нереально розглядати без взаємодії та координування дій усіх існуючих гілок влади (Верховна Рада України, Президент України, Кабінет Міністрів України, державні адміністрації та органи місцевого самоврядування та центральні органи виконавчої влади в межах своїх повноважень) [26].

Щодо ВРУ, то це один орган законодавчої влади в Україні, який забезпечує написання та наповнення нормативно-правової бази галузі. Основні організаційно-правові основи діяльності досліджуваної сфери, прописані у Законі України «Про фізичну культуру і спорт».

Також ВРУ ратифікувала Міжнародну конвенцію щодо боротьбу з допінгом у спорті та було введено в дію Постанову «Про недопущення закриття та перепрофілювання закладів фізичної культури і спорту, баз олімпійської підготовки, фізкультурно-оздоровчих і спортивних споруд, лікувально-фізкультурних закладів» [26]. Президентом України, на протязі всього формування національної державності було підписано ряд указів щодо розвитку фізичної культури і спорту, а саме 16.

Кабінет Міністрів України виконує функцію координацію дій головних центральних, місцевих органів виконавчої влади та місцевого самоврядування щодо реалізації державної політики у галузі фізичної культури і спорту. Для досягнення цієї мети впродовж 14 років видано понад 90 постанов та розпоряджень.

Щоб підвищити рівень охоплення зацікавленості населення спортом, в якому Україна значно програє провідним країнам, профільним Міністерством було вжито таких заходів: підготовлено соціальні норми щодо рівня забезпечення населення спортивними установами; у співпраці з Міністерством освіти і науки України проводилась робота над підвищенням ефективності спортивної підготовки в освітніх установах, зокрема спортивно-дозвіллевому комплексі; надавалась методична та організаційна підтримка спортивно-масової та фізкультурно-оздоровчої робіт, яка здійснюється за місцем проживання та в місцях загальнодоступного відпочинку населення; впроваджено програму проектування сучасних спортивних майданчиків, спільно з місцевими органами виконавчої влади; у співпраці з Міністерством економіки, торгівлі та сільського господарства та спортивним товариством «КОЛОС» було створені спеціальні умови для розвитку спорту та фізичної культури серед сільської молоді; у співпраці з зацікавленими міністерствами, спортивно-оздоровчими клубами, профспілками, проводилась робота, щодо розширення інфраструктури для впровадження фізичної культури на підприємствах; спільно з Міністерством оборони України покращувати фізичну підготовку військовослужбовців.

Налагоджена співпраця різних гілок влади дає можливість Україні просуватися до числа основних спортивних держав світу за підсумками участі в Олімпійських іграх, Всесвітніх іграх з неолімпійських видів спорту, Паралімпійських, Дефлімпійських та.

Було визначено подальші напрями щодо розвитку фізичної культури і спорту згідно до Програми діяльності КМУ: 1) удосконалення координації дій заінтересованої виконавчої влади та громадські організації спортивно-спортивного спрямування; забезпечення розвитку спортивно-оздоровчої інфраструктури та масової роботи серед широких верств населення і спортивна реабілітація інвалідів; нові пропозиції щодо вдосконалення нормативного забезпечення розвитку фізичної культури і спорту; організація та забезпечення функціонування нової мережі надсучасних центрів

Олімпійська підготовка збірних України; сприяння покращенню системи резервного спорту та дитячо-юнацького, поліпшення фінансового та матеріально-технічного та стану закладів; підтримка розвитку української спортивної індустрії; підвищення заробітних плат тренерам, що призведе до підвищення престижності роботи; сприяння збільшенню кількісного та якісного стану переважної більшості спортивних споруд для потреб спорту; сприяння покращенню спортивної медицини, підтримка активного розвитку антидопінгової діяльності у спорті; збільшення фінансування розвитку фізичної культури та спорту для досягнення рівня провідних країн світу.

Державні та регіональні адміністрації, відповідні ради та місцеві органи влади, які повинні забезпечувати реалізацію державної політики в галузі фізичної культури і спорту на місцях і в їх юрисдикціях: - виконувати виконавчі, організаційні та адміністративні функції з організації та розвитку сфери фізичної культури і спорту; - приймати регіональні програми з розвитку сфери фізичної культури і спорту; - просування спорту та благополуччя та спортивних заходів в сучасному регіоні та створення сучасної інфраструктури для фізичної культури та спорту; - організація і проведення різних спортивних і спортивних заходів та забезпечення участі представників регіону в численних спортивних заходах; - проведення соціальної реклами у сфері фізичної культури і спорту; - залучення підприємств-резидентів, організацій і установ для забезпечення підпорядкування своїй території вирішення проблем розвитку фізичної культури і спорту; - організація і проведення широкого спектру спортивних заходів та забезпечення участі представників регіону в численних спортивних заходах; - проведення соціальної реклами у сфері фізичної культури і спорту; - залучення підприємств-резидентів, організацій і установ для вирішення своїх завдань з розвитку фізичної культури і спорту; - виконувати інші види діяльності в галузі фізичної культури і спорту відповідно до чинного законодавства.

2.2. Фізкультурно-спортивні громадські об'єднання та їх роль в державному управлінні сферою фізичної культури і спорту

Проаналізувавши Закон України «Про фізичну культуру і спорт» в якому закріплені загальні соціальні, правові, організаційні та економічні основи фізичної культури і спорту в Україні, визначено участь посадових осіб, державних органів, а також установ, підприємств, організацій щодо зміцнення здоров'я громадян, для досягнення високого рівня працездатності та довголіття за допомогою фізичної культури та спорту.

Статтею 3 цього Закону визначено, що «Держава сама регулює відносини у галуззі фізичної культури і спорту через формування урядової політики у даній сфері, а також надання широкого самодіяльного статусу фізкультурно-спортивного руху в Україні і комплексної взаємодії між державними органами та громадськими фізкультурно-спортивними організаціями».

Цінний досвід співпраці різних суб'єктів господарювання можна побачити у країнах Європи та світу. Стосовно, законодавства в галузі ряду країн (Німеччина, Іспанія, Великобританія, Італія, Франція) має вигляд спортивної федерації, як певного виду громадської організації, що створена для популяризації відповідного виду спорту, або об'єднання кількох видів. Також визначається і напрям діяльності цих федерацій, основними завданнями яких є організація спортивних та інших заходів безпосередньо серед своїх членів, розроблення програми піднесення певного виду спорту, взаємодія федерації з головними міжнародними організаціями, тощо. Серйозна частина держбюджету йде саме на фінансування таких спортивних федерацій. Зазвичай, вони невеликі за розмірами, ці федерації в рішенні більшості своїх фінансових та економічних проблем можуть розраховувати лише на державну фінансову допомогу.

Відносини між урядом і конкретною спортивною федерацією засновані на укладеній угоді, за якою Федерація зобов'язується виконувати конкретні

цільові програми протягом певного періоду часу. Саме в рамках цих програм виділяється фінансування. У майбутньому, можливо, регулюючи розмір фінансової допомоги або підтримки в залежності від того, як ця програма робиться.

Розглядаючи бюджети асоціацій мають враховуватись такі критерії, а саме популярність спорту, розмір асоціації, її специфіка її діяльності та ступінь їх спортивних досягнень саме на світовій арені. Звичайно, кращі олімпійські види спорту, особливо ті, в яких спортсмени займають досить високі призові місця, а також Футбол. Аналізуючи фінансову діяльність багатьох вітчизняних спортивних організацій в розвинених країнах показує, що більша частина коштів з державних бюджетів становить 60 % і більше, а фактично зароблених коштів – 40 % і менше.

Зазвичай, спортивні федерації отримують значну частину коштів від міністерств спорту (в країнах, де вони існують) та інших національних спортивних організацій. В Україні сьогодні немає Реєстру громадських організацій фізкультурно-спортивної спрямованості. Однак їх можна розділити на деякі групи: фізкультурно-спортивні товариства; федерації, асоціації, спілки тощо з конкретного виду спорту або гурту видів спорту; колективи фізичної культури; загальнонаціональні спортивні об'єднання; фізкультурно-спортивні об'єднання соціальних груп населення; спортивні клуби різної організаційно-правової форми [41 с. 25].

До національних спортивних асоціацій можуть бути віднесені Національний олімпійський комітет України, Комітет зі спорту України зі спорту, це все українські та громадські об'єднання, Національний комітет зі спорту для інвалідів України, котрі координують розвиток конкретного напрямку спортивного руху в Україні.

Товариства фізичної культури і спорту це громадські організації в сфері фізичної культури і спорту, створені громадянами України з метою сприяння розвитку фізичної культури і спорту. Нині в Україні такими видами організаціями вважаються такі компанії, як «Спартак» та «Україна»

(організація масового спорту саме за місцем праці та відпочинку громадян, щодо надання послуг у спортивній сфері робітникам та членам їх сімей), «КОЛОС» (організація масового спорту в сільській місцевості), «Динамо» (організація масового спорту для громадян, що працюють в правоохоронних органах для підтримки їх фізичної форми та підготовки). Крім того, в країні існують певні бюджетні установи, а саме Комітет з фізичного і спортивного виховання Міністерства освіти і науки, котрий і організовує всі фізичні, культурні та спортивні заходи в системі освіти, і спортивні установи Міністерства оборони, які організовують фізичну підготовку солдатів, які забезпечують участь у регулярних фізичних вправах. Їх діяльність також спрямована на поліпшення фізичної підготовки та спортивних здібностей військовослужбовців Збройних Сил України.

Спортивні та культурні асоціації орієнтують свою діяльність на розвиток конкретного виду спорту, його інфраструктури, сприяють створенню адекватної матеріально-спортивної бази, підготовці спортсменів, суддів і тренерів, а також участі спортсменів цих об'єднань в національних і міжнародних змаганнях [26 с. 85].

До фізкультурно-спортивних об'єднань соціальних груп належать організації, створені певною соціальною групою громадян для здійснення фізкультурно-спортивної діяльності. До таких груп належать Українська спортивна спілка школярів, українська спортивна спілка студентів, національна рада ветеранів фізичної культури і спорту та ін.

Спортивний клуб – це організація, діяльність якої об'єднує спортсменів та любителів спорту, щоб задовольнити їх спільні інтереси в галузі фізичної культури і спорту. Спортивний клуб може бути аматорським або професійним [36 с. 85]. Колективи фізкультури є первинною ланкою спортивного руху та створюються і функціонують в установах, підприємствах та організаціях незалежно від видів господарювання та форм власності. Загальна чисельність та кількість колективів, що задіяні у сфері

фізичної культури в країні не відома, оскільки на законодавчому рівні не визначений механізм реєстрації та правовий статус.

Нині існує явне протиріччя між цілями, поставленими державою в галузі фізичної культури спорту та, заявленими правами громадян на фізичну культуру, оздоровлення свого організму і спорту, з одного боку, і умовами діяльності, зокрема фінансовими джерелами діяльності, спортивними товариствами і клубами-з іншого.

Для вирішення цієї проблеми необхідно регулювати діяльність громадських спортивних і спортивних об'єднань як платників податків, головною метою яких, крім постійного підвищення рівня здоров'я, фізичного і розумового розвитку населення, є ще й завдання соціально-економічного прогресу суспільства. Це означає отримання коштів через свою діяльність, надання послуг, консультування, окупність і т.; податки на цей вид діяльності повинні бути мінімальними або відсутні протягом деякого часу, що дозволяє працівникам асоціації гідно оплачувати свою працю для виконання важливих соціальних завдань, розвитку матеріальної бази асоціацій, використання новітніх наукових досягнень, а також сучасних тренажерів та інших засобів спортивного тестування і медичного контролю у своїй діяльності.

РОЗДІЛ 3.

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ ОРГАНАМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

3.1. Зарубіжний досвід управління розвитком фізичної культури і спорту

На думку спортивних експертів, основними факторами, що визначають успіх розвитку спорту в країні, є: забезпечення потреб особистості (дозвілля, розваги, відволікання від різних проблем, подолання шкідливих звичок, і т. д.); підтримка здоров'я нації і сприйняття спорту в першу чергу як профілактика і засіб профілактики багатьох неінфекційних захворювань; підтвердження і зміцнення позитивного іміджу і національного престижу в країні за рахунок успішного виступу спортсменів на різноманітних міжнародних змаганнях (функціональна політика); виховання населення в пануючому в суспільстві дусі ідеології (ідеологічна функція); об'єднання нації і підтримання громадського порядку (суспільно-політична функція); удосконалення міжнародних відносин та зміцнення дружби між народами (міжнародна функція); оборона Батьківщини і зміцнення обороноздатності країни (військової функції); підвищення продуктивності праці, покращення дисципліни та зниження захворюваності та організацій і установ (економічної функції) і т.

У середині 90-х років ХХ століття, наприклад, в Італії відбулось перше засідання Міжнародного комітету спортивної статистики, що було присвячене шляхам та засобам поліпшення якості та уніфікації існуючих даних щодо спорту (як змагального, так і оздоровчого).

На зустрічі учасники розробили наступні рекомендації: необхідність організаційної структури для збору та надання спортивної статистики, розробка методології збору даних на національній основі, дослідження та

матеріали, а також посилення порівняння робочих даних на міжнародному рівні; вдосконалення основних форм збору даних для спорту, рекомендованих ЮНЕСКО та Всесвітньою організацією охорони здоров'я, щоб більш широко роз'яснювати різноманітні аспекти спорту, такий як змагального; вжиття заходів щодо розробки спільних показників, що пов'язані з реалізацією контролю за переїздами в організаційній структурі спорту, загальної доступності більшості спортивних споруд, економічних та соціальних аспектів спорту тощо, а також з поняттям відповідної національної державної політики у сфері спорту; координація діяльності в галузі спортивної статистики, а також обмін інформацією та результатами відповідних досліджень для поліпшення якості спортивної статистики; спрямування міжнародних потуг щодо надання підтримки у отриманні точної інформації, формуванні та аналізуванні даних щодо змагального спорту, так і незмагальної спортивної діяльності [30, с. 45].

Так, до слова в Австралії при формулюванні основ державної політики в галузі фізичної культури і спорту враховують, те, що саме за допомогою спорту потрібно урізноманітнити життя австралійців [29].

Основні цілі (спортивні завдання): застосування Олімпійських ігор як сприяння розвитку спорту в країні; забезпечення доступу різних категорій і категорій населення до занять спортом; підтримка навчання і виховання особистості та спортивної діяльності; підтримка програм, котрі спрямовані на підготовку висококваліфікованих спортсменів та організацію спорту вищих досягнень, а саме виступи на Параолімпійських та Олімпійських іграх; сприяння етиці та безпеці у спорті; ефективне використання коштів для розвитку спорту; успішна організація навчання та участі австралійських спортсменів у міжнародних змаганнях [24].

На думку німецьких експертів, показниками ефективного використання фінансових, людських і матеріальних ресурсів у спорті є: дотримання рівня змагань і досягнень; економічні витрати і можливість достатнього самофінансування; наявність видів спорту і дисциплін у програмі

Олімпійських ігор і Всесвітніх ігор; поширення популярності і традицій спорту і дисциплін в країні.

Французькі експерти вважають, що при аналізі функціонування системи контролю необхідно враховувати наявність керівного органу з фізичного управління і спорту; кошти, що виділяються на розвиток фізичної культури і спорту з бюджету; програму планування, розвиток фізичної культури і спорту; координацію всіх структур і організацій з розвитку фізичної культури і спорту в країні [31, С. 90].

В Нідерландах застосовуються такі показники, що визначають стан розвитку фізичної культури і спорту: кількість людей, що завзято займаються спортом (два-три або більше разів на тиждень); кількість спортивних клубів; кількість добровольців, залучених до роботи у галуззі фізичної культури і спорту; кількість людей, котрі займаються спортом в стихійних формах (самостійно); кількість спортсменів, для яких саме спорт є головним джерелом доходів.

При виділенні державних коштів на діяльність спортивних громадських організацій пред'являються такі вимоги:

- повинні мати статут, що відповідає чинному законодавству;
- повинні мати розроблену концепцію розвитку спорту і проводити послідовну політику;
- щорічно подавати бухгалтерські документи на незалежний розгляд;
- мати демократичну структуру правління;
- мати затверджений бюджет організації повинен, який затверджується додатково, а фінансовий звіт за останній (попередній) рік має бути направлений до відповідних органів [30, С.52].

У Фінляндії спорт та фізична культура є можливими інвестиціями для нації. Вони допомагають запобігати і боротися з поширеними захворюваннями в країні, одночасно скорочуючи використання медичних послуг, не дозволяючи фінам виходити на пенсію і караючи роботу, пов'язану з хворобами.

Фізична активність яка сприяє підвищенню працездатності населення та продуктивності праці та загальних функціональних можливостей організму. Тому, вона уповільнює старіння, дає літнім людям можливості самостійно доглядати за собою та значно знижує необхідність в дороговартісному догляді у належних установах.

Фізична активність і заняття спортом корисні як для дітей, так і для дорослих, допомагаючи приємно провести вільний час і надаючи можливість по-різному виражати себе на різних рівнях. Спорт вищих досягнень-це видовище для мас, що дозволяє фінам зміцнити свою особисту ідентичність, а також імідж Фінляндії в усьому світі.

Державна підтримка фізичної культури і спорту часто окупається. Таким чином, робота волонтерів у спортивних клубах оцінюється приблизно в 740 мільйонів доларів на рік. Без цієї роботи було б неможливе функціонування спортивних клубів міста [27].

Невикористані запаси фізкультури і спорту можуть принести велику користь населенню і суспільству, якщо регулярна фізична активність стане способом життя більшого числа фінів. Особливо важливо, на думку експертів, залучати фізично пасивних людей в практику фізичної культури і спорту. Вони становлять 60% населення країни. Діти та підлітки також постраждали, особливо 40% дітей та підлітків, які не беруть участь у спортивних клубах [31, С.95].

У сфері спорту і фізичного виховання існують величезні можливості для їх перетворення на благо суспільства і людей. В даний час проводиться реформа функціональної структури спорту і фізичного виховання як державних спортивних асоціацій, так і державного сектора. У спортивних асоціаціях реформа стосується спорту високого рівня, масових видів спорту, молодіжних видів спорту та занять спортом у спеціальних групах. Ці реформи також впливають на сферу шкільного та студентського спорту.

Отже, із вищевикладеним наводиться кілька прикладів таких дій, які підвищують цінність спорту і фізичної культури фінського суспільства. Для

успішної діяльності більшості спортивних клубів необхідно: розвивати змагальний вид спорту для дітей за принципом: діти, спочатку діти, потім спортсмени, тренери – це спочатку вихователі, а потім тренери; заохочувати дітей і підлітків, які не підходять для спортивних змагань, таких як спорт-хоббі, шляхом організації для них змагань, в яких немає необхідності домагатися успіху, і, отже, шляхом підвищення активності дітей і підлітків в спортивному клубі; залучати більше інструкторів і тренерів, наприклад, з числа осіб, які беруть участь в молодіжному клубі, використовуючи інші місцеві можливості; виявляти нові цілі і задовольняти їх потреби.; основними групами є: сім'я, жінки, літні люди, безробітні та соціально ізольовані; забезпечення економічної стабільності спортивних клубів за рахунок платних послуг; спроба звільнити від податків тренерів, які працюють неповний робочий день [31, С. 96].

Для вищих спортивних досягнень і досягнень необхідно: підтримувати можливість підготовки спортсменів у спорті вищих досягнень; спортсмени повинні бути визнані послами фінської нації по всьому світу; підтримувати підготовку спортсменів в дусі «чесної гри»; необхідно ознайомитися з спортсменами з ідеалами і враховувати навички елітних видів спорту і видовищних видів спорту, щоб відкрити для себе інші культури, захист навколишнього середовища і проблеми менш компетентних спортсменів.; визначити потреби населення в спортивних розвагах і спробувати їх задовольнити; впливати на засоби спортивної інформації з метою більш широкого охоплення всіх видів фізичної культури [26].

Для фізичного виховання в школі необхідно: переконатися, що кількість класів спорту не зменшується, щоб спробувати збільшити кількість таких класів спеціальних засобів; для заохочення шкіл, щоб відпочити від фізичної діяльності; надавати можливість отримати позитивний досвід, спорту і фізичної діяльності, зокрема для дітей і підлітків, для яких фізична освіта у школі-це єдина форма фізичної активності. Для того, щоб зміцнити навички, шкільні фізкультури, щоб стимулювати інтерес до фізичної

активності і для того, щоб допомогти дітям і підліткам відновити їх придатності, фізичної активності та спорту; сприяти поєднання освіти на здоров'я і освіта в Фінляндії, в тренажерний зал; мотивувати фахівців школи засвоїти мети фізичного виховання, вселити в студентів, здоров'я звичок, фізично активного способу життя, необхідного для професійної діяльності [31, с. 98].

Щоб підвищити здоров'я і підвищити продуктивність, необхідно ввести програми фізичної активності та підвищення рівня, щоб полегшити тягар для медичних установ і сприяти підвищенню ефективності та функціональних можливостей працівників. Цільова група повинна складатися з фізично активних людей, що належать до великої кількості людей, що народилися в післявоєнні роки.

Дуже важливо побудувати об'єкти для основної фізичної активності, пішохідних стежок, велосипедних маршрутів, а також зберегти узбережжя для відпочинку фінів. Особливу увагу слід приділити забезпеченню спортивних споруд технічним обладнанням [31, С. 98].

3.2. Рекомендації щодо вдосконалення системи управління сферою фізичної культури і спорту на муніципальному рівні

У зв'язку з погіршенням фінансово-економічної ситуації в країні, пов'язаної проведенням антитерористичної операції на території країни, державні бюджетні джерела всіх рівнів скорочуються. Відповідно всі раніше заявлені показники соціально-економічного розвитку територій підлягають коригуванню. У зв'язку з цим актуалізується проблема вибору пріоритетів при розподілі мізерного бюджету в той чи іншій сфері діяльності. Спочатку заявлені цифри бюджетного фінансування сфери фізичної культури і спорту сьогодні скорочуються на рівні державних, регіональних та місцевих програм розвитку.

На наш погляд, виходячи з поточної ситуації і стратегічних здоров'я зберігаючих цілей розвитку сфери фізичної культури і спорту в інтересах народу, ми пропонуємо наступні три пріоритетних напрямки розвитку даної сфери (табл. 3.1)

Таблиця 3.1

Пріоритетні напрямки розвитку сфери фізкультури і спорту з метою здоров'язбереження населення

Пріоритетні напрямки	Пріоритетні завдання
1	2
1. Культивування в суспільстві цінності фізично активного здорового способу життя всіх категорій населення (діти, молодь, люди середнього та похилого віку) для відновлення, збереження і вдосконалення здоров'я, а також захисту від передчасної смерті	- Оголошення сфери фізкультури і масового спорту пріоритетною для здоров'я нації (оздоровча фізкультурно-спортивна активність). - Реалізація національної програми оздоровлення шляхом проведення заходів, спрямованих на масове залучення населення до регулярних занять фізичною культурою і спортом, що забезпечує помітне зниження рівня передчасної смертності. - Пропаганда фізично активного здорового способу життя в ЗМІ, створення нових комунікаційних і просвітницьких майданчиків для активних і творчих спортивних молодих людей вплив на ціннісні орієнтації суспільства за допомогою мас-медіа, рекламних носіїв, освітніх програм, інших акцій з метою підвищення ступеня залученості населення в заняття фізкультурно-спортивною діяльністю.
2. Розвиток адаптивної фізичної культури і спорту (паралімпійський і сурдолімпійський рух)	- Розвиток інфраструктури адаптивної фізкультури і спорт. - Впровадження комплексного підходу до організації заходів адаптивної фізичної культури (інтеграція корекційно-компенсаторних, профілактичних, педагогічних і психологічних методів): - Корекційно-компенсаторна робота над виявленим фізичним відхиленням проводиться як по основному захворюванню, так і по супутніх проблемах. Наприклад, при ДЦП приділяють увагу не лише розвитку суглобів, м'язів, координації руху, а й зору, мови та інших виявлених проблем зі здоров'ям. - Загальне поліпшення самопочуття людини, підвищення сил і можливостей, зміцнення імунітету – завдання профілактичної роботи.

1	2
	- Прищепити людям з обмеженими можливостями потребу у фізичній активності як щоденній невід'ємній частині життєдіяльності-завдання педагогічної роботи. - Подолати невпевненість людей-інвалідів у власних силах, невміння взаємодіяти з іншими людьми, нерозуміння свого місця у суспільстві-завдання психологічної роботи.
3. Державно-громадське і муніципально-громадське управління сферою фізичної культури і спорту (ФК і С).	Створення ефективних механізмів державно-громадське і муніципально-громадського управління сферою ФК і С з включенням в загальну роботу представників все основних секторів соціуму: - представників професійних спільнот вчених, експертів і фахівців в сфері ФК і С; - представників органів державного та муніципального управління сферу ФК і С; - представників громадянського товариств (НКО, інші громадські об'єднання, що займаються розробкою та реалізацією проектів у сфері ФК і С; - інвесторів (державних, муніципальних і приватних) готових фінансувати проекти у сфері ФК та С; - представників мас-медіа, інформують про проекти в сфері ФК і С; - активного населення, яке бере участь у реалізації проектів у сфері ФК та С.

Джерело: сформовано автором.

Головне завдання, яке повинна вирішувати сфера фізичної культури і спорту – це розвиток рухової активності населення з метою його здоров'язбереження. Виходячи з цього орієнтиру і складності вирішення цього завдання, слід виокремити контур державного та муніципального управління та доповнити контуром громадського управління. Пропонується методологічна модель державно-громадського управління (табл. 3.2). Дана модель – модифікація інваріантної моделі проектування спільної діяльності представників основних секторів соціуму щодо вирішення актуальних соціальних проблем [41, с. 145–147.]

Методологічна модель соціального проектування діяльності з державно-громадському управлінню сферою фізичної культури і спорту

	професійні товариства	держава і муніципалітет	громадянське суспільство	інвестор	мас-медіа	активне населення
	моделі	норми	мотиви	інвестиції	інформація	участь
потреба	усвідомлення професійної потреби в адекватних моделях діяльності	усвідомлення державної потреби в адекватному нормативному забезпеченні діяльності	усвідомлення потреби в адекватній мотивації діяльності	усвідомлення потреби в адекватному інвестуванні діяльності	усвідомлення потреби в адекватному забезпеченні діяльності публічною інформацією	усвідомлення потреби участі в діяльності
ідея	генерація ідеї діяльності та її обґрунтування	законодавча ініціатива щодо нормування діяльності	ідея мотивації діяльності	ідея інвестування діяльності	ідея публічного інформування про діяльність	ідея участі в діяльності
концепція	розробка та обґрунтування концепції діяльності	концепція правової норми діяльності	концепція громадянської мотивації діяльності	концепція інвестування діяльності	концепція публічного інформування про діяльність	концепція участі в діяльності
програма	розробка та обґрунтування програми діяльності	розробка та затвердження проекту закону / нормативно-правового акту, що регулюватиме діяльність	програма мотивації діяльності	розробка та затвердження програми інвестування діяльності	та розробка та затвердження програми публічного інформування про діяльність	опрацювання та прийняття програми участі в діяльності
механізм реалізації	створення механізму реалізації моделі діяльності	створення механізму реалізації Закону / нормативно-правового акту для регулювання діяльністю	створення механізму мотивування населення на діяльність	створення механізму інвестування діяльності	створення механізму інформування населення про діяльність	створення механізму участі в діяльності
практика	авторський нагляд за реалізацією моделі в практичній діяльності	забезпечення реалізації затверджених норм у практичній діяльності	забезпечення реалізації необхідної мотивації в практичній діяльності	забезпечення практичної діяльності необхідними інвестиціями	забезпечення практичної діяльності необхідною публічною інформацією	участь у практичній діяльності

Пояснення до моделі:

1. Вертикаль таблиці розкриває наступний алгоритм проектування системи управління:

потреба → ідея → концепція → програма → механізм реалізації → практика

2. Горизонталь таблиці відображає наступних основних учасників проектної діяльності зі створення державно-суспільної системи управління діяльністю у сфері фізичної культури і спорту (ФК і С):

2.1. Професійні спільноти вчених, експертів, фахівців, що відповідають за розробку моделей, адекватно відображають процеси в сфері ФК і С.

2.2. Представники державних і муніципальних органів управління, що відповідають за створення нормативно-правового поля (норми) адекватного моделям, розробленим вищеназваними представниками професійної спільноти.

2.3. Представники громадянського суспільства (некомерційні та неурядові організації) забезпечують громадянський рівень мотивації (мотиви) в суспільстві на продуктивне вирішення актуальних проблем у сфері ФК та С.

2.4. Інвестори, що забезпечують проекти необхідним фінансуванням (інвестиції) на основі державно-приватного і муніципально-приватного партнерства.

2.5. Представники засобів масової інформації та комунікації (мас-медіа), що транслюють в суспільстві інформацію про проект.

2.6. Активні громадяни, які беруть участь у розробці та реалізації проекту на безкоштовній (безоплатній) та платній основі.

Основні учасники об'єднані в єдину команду з розробки та реалізації соціального проекту, спрямованого на вирішення актуальних проблем у сфері ФК та С. Команда на основі соціального партнерства працює за наступним алгоритмом продуктивної діяльності:

модель → норма → мотив → інвестиції → інформація – участь

3. Технологія проектної роботи здійснюється за наступним регламентом:

3.1. Захист проектів моделей управління процесами у сфері ФК і С здійснюється на конкурсній основі. У конкурсі беруть участь представники альтернативних парадигм. Арбітрами виступають представники всіх основних секторів соціуму: наукова громадськість, представники органів влади, представники громадянського суспільства, інвесторів, журналісти, активне населення. Рішення арбітрів здійснюється на основі консенсусу сторін.

3.2. На конкурсній основі захищають свої проекти розробники норм, мотивів, інвестицій, інформації та участі.

4. Переваги пропонованої моделі в порівнянні з нині діючої полягає в наступному:

1) паритет державних і суспільних інтересів у вирішенні актуальних проблем у сфері ФК та С;

2) командна робота представників основних секторів соціуму з чітким розподілом функцій, обов'язків і відповідальності;

3) змагальність альтернативних точок зору на способи вирішення актуальних проблем у сфері ФК та С;

4) принцип консенсусу при прийнятті рішень і транспарентність роботи.

ВИСНОВКИ

Головним завданням державної політики є створення необхідних умов для добробуту населення України, національної впевненості в собі та довгострокової соціальної стабільності. Створення бази для підтримки і поліпшення фізичного і психічного здоров'я громадян в значній мірі сприяє досягненню цієї мети. У той же час важливим фактором стану здоров'я населення є підтримка оптимальної фізичної активності протягом усього життя кожного громадянина. Досвід багатьох промислово розвинених країн показує, що таке завдання можна вирішити за допомогою комплексного підходу до розвитку фізичної культури і спорту.

Сьогодні в сучасному світі роль спорту стає не тільки все більш важливим соціальним, але і політичним фактором. Участь широких мас у фізичній культурі, стан здоров'я населення та успіх міжнародних змагань є незаперечними доказами життєздатності та духовної сили нації, а також її військової та політичної могутності. Проте в останні десятиліття цей величезний потенціал був значною мірою втрачений через відсутність фінансових ресурсів та уваги держави.

В даний час існує ряд проблем, які стосуються розвитку фізичної культури і спорту і які необхідно терміново вирішити: - низька привабливість населення для регулярної фізичної культури мистецтв і професій; - розбіжність базового обладнання на рівні інфраструктури та фізичної культури і спорту, а також їх моральний і фізичний знос спорту і розвитку діяльності; - відсутність пропагандистської діяльності фізичної культури і спорту як компонента здорового способу життя на національному рівні.

Наші дослідження підтвердили, що влада є провідною та організаційною силою, здатною приймати рішення та жити. Сучасний період у розвитку фізичної культури і спорту показав творчу політику держави. В рамках виконуваних функцій органи влади формують відносини порядку і

підпорядкування, основною метою яких є регулювання і реалізація системи управління в галузі фізичної культури і спорту.

Слід ще раз підкреслити, що ефективність системи управління в сфері спорту та фізкультури безпосередньо залежить від повного дотримання правил її діяльності. Таким чином, для оптимізації системи управління галузі «Фізична культура та Спорт» повинна бути проведена в умовах формування ринкової економіки в два пов'язаних напрямки: - поліпшення процесу експлуатації системи управління для розробки більш широкої нормативної бази – програмування – управління перехід, шукати нове фінансування і джерела інформації для того, щоб забезпечити розвиток галузі, і т. д.

На жаль, функції і повноваження з розвитку фізичної культури і спорту досі розподілені між Міністерством молоді та спорту, Міністерством освіти і науки, волонтерськими та спортивними об'єднаннями, що негативно позначається на територіальній ефективності роботи органів виконавчої влади в галузі фізичної культури і спорту, але немає сумнівів, що рано чи пізно системні зміни в системі управління сферою фізичної культури і спорту відбудуться в Україні. В тому числі враховуючи позитивний зарубіжний досвід системи розвитку фізичної культури і спорту на регіональному рівні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Актуальні проблеми держави і права: Зб. наук. праць. Вип. 21/ Голов. ред. С. В. Ківалов. Одеса: Юридична література, 2003. 352 с.
2. Актуальні проблеми державного управління. – Дніпропетровськ: Дніпропетровський регіональний інститут державного управління УАДУ, 2002. 276 с.
3. Аль Шаар Амер Алі. Обґрунтування шляхів вдосконалення керування фізичною культурою і спортом в Іорданії. Київ: видавництво Національного університету фізичного виховання і спорту, 1998. 16 с.
4. Андрющенко А. А. О соотношении мирового, российского и украинского спортивного сегмента в Интернете. *Библиотечное дело*. 2003: гуманитарные и технологические аспекты развития: Материалы Восьмой междунар. науч. конф., Москва, 24-25 апреля. М., 2003. С. 33–34.
5. Арделеан Г. І. Реформування системи фізичного виховання школярів Румунії. Луцьк: видавництво Волинського державного університету, 2000. 20 с.
6. Бабарицька В. К., Малиновська О. Ю. Менеджмент туризму. Туроперейтинг. Понятійно-термінологічні основи, сервісне забезпечення турпродукту: Навчальний посібник. К.: Альтерпрес, 2004. 288 с.
7. Бальсевич В. К. Физическая культура для всех и для каждого. М., 2008. 56 с.
8. Бернштейн Н. А. Нариси по фізіології рухів і фізіології активності. М.: Медицина, 2006. 349 с.
9. Бокланова И. К. Организация культурно-массовой работы в туристических учреждениях. К.: 2002.
10. Бочелюк В. Й., Бочелюк В. В. Дозвіллезнавство. Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 208 с.
11. Верхошанский Ю. В. Основи спеціальної фізичної підготовки спортсменів. М.: Фізкультура і спорт, 2008. 331 с.

12. Виленский М.Я., Сафин Р.С. Профессиональная направленность физического воспитания студентов педагогических специальностей: Учеб. пособ. – М.: Высшая школа, 1989. 159 с.
13. Гаркавенко С. С. Маркетинг. Підручник. К.: Лібра, 2002. 457 с.
14. Гессен С. И. Основы педагогики. Введение в прикладную философию / ответственный редактор и составитель П.В. Алексеев. М.: Школа-Пресс, 2005. 394с.
15. Гонжа М. Т. Спортивний рух на Північній Буковині (1918-1940). Чернівці: видавництво «Рута», 2000. С. 11–19.
16. Гуаловский А. А. Основы теории і методики фізичної культури: Підручник. М.: Фізкультура і спорт, 1966. – 356 с.
17. Добрий М. Іноземців здивувала кількість спортивних чиновників в Україні. Всеукраїнський спортивний портал «Турнір». URL: http://turnir.com.ua/futbol/12082009-inozemciv_zdivuvala_kilkist_sportivnih_ci.
18. Должиков И. И. Учитель работает по своей системе // Физическая культура в школе. М, 1993. № 5. С. 10–21.
19. Донської Д. Д. Біомеханіка з основами спортивної техніки. М, Фізкультура і спорт, 2001. 287 с.
20. Про фізичну культуру і спорт: закон України URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3808-12>.
21. Законодавча база фізичної культури та спорту в Україні URL: http://www.noc-ukr.org/ua/officialdocuments/nok_law.html.
22. Ильина А. А. К вопросу о профессионализме деятельности учителя физической культуры. Теория и практика физической культуры, 1994. №4. С.15–19.
23. Иванов В. В. Комплексний контроль у підготовці спортсменів. М.: Фізкультура і спорт, 2007. 256 с.
24. Ільницький В. І., Ясінський Є. А. Фізичне виховання у навчальних закладах. Тернопіль, 2000. 147 с.

25. Істратій Г. П. Ніколи не змирюся з тим, що футболіст ІІ ліги одержує більше, ніж член збірної команди України. Газета «Молодий буковинець». Ч., 1996. №43 С. 5–16.

26. Келлер В. С. Система спортивних змагань і змагальна діяльність спортсменів // Теорія спорту. – К.: Вища школа, 2007. С. 66–100.

27. Константинов Ю. С., Куликов В. М. Педагогіка школьного туризму. Минобразования РФ. М.: РМАТ, 2002, 151 с.

28. Лавров Ф. Н. Професійна підготовка менеджерів-аніматорів в освітніх закладах туристичного профіля: Автореф. канд. дис. М., 2000. 19 с.

29. Лапутин А. Н. О некоторых новых биомеханических методах пространственного анализа движений человека // Биомеханика и техника отдельных видов спорта. К., 1998. С. 36–59.

30. Мальона С. Б. Організаційно-правові аспекти функціонування фізичної культури і спорту. Молода спортивна наука України: зб. наук. пр. з галузі фіз. культури та спорту. Л., 2006. Вип. 10, т. 3. С. 6–10.

31. Мальона С. Б. Право – специфічний засіб управління фізичною культурою і спортом. Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: наук. моногр. за ред. С. Єрмакова. Х., 2006. №4. С. 108–110.

32. Національна доктрина розвитку фізичної культури і спорту (затверджена Указом Президента України від 28.09. 2004 року №1148/2004). К., 2004. 16 с.

33. 87. Нормативна база Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту. URL: <http://www.kmu.gov.ua/sport/control/uk/doccatalog/list?currDir=91030>.

34. Олійник М. О. Теоретичні і методичні основи управління фізичною культурою і спортом в Україні. Київ: видавництво Національного університету фізичної культури і спорту, 2000. С. 13.

35. Пасат Г. Чому «зникають» футбольні команди / газета «Сіті-Інфо». Ч., 2009 №6. С. 9–15.
36. Петрова І. О. Дозвілля в зарубіжних країнах: Підручник. К. Кондор, 2005. 408 с.
37. Пулатіна Г. М. Організаційні аспекти оптимізації діяльності спортивних шкіл на основі програмно-цільового управління. Харків: видавництво Харківської державної академії фізичної культури, 2007. 20 с.
38. Пуни А. Ц. Проблема особистості в психології спорту/ Лекція для слухачів факультету підвищення кваліфікації. М., 2000. 28 с.
39. Суббот А. І. Визначення надійності контрольних вправ для перевірки фізичної підготовленості військовослужбовців/ Теорія і методика фізичного виховання і спорту. К.: Олімпійська література, 2001. №1, С. 55–57.
40. Терованесян А. А., Терованесян Л. А. Педагогіка спорту. К.: Здоров'я, 1996. 208 с.
41. Ушинский К. Д. Избранные педагогические сочинения в 2-х т. М.: Просвещение, 1998. 557 с.
42. Фарфель В. С. Керування рухами в спорті. М.: Фізкультура і спорт, 2005. 208 с.
43. Цьось А. В. Розвиток фізичного виховання на території України з найдавніших часів до початку ХІХ ст.: Автореферат на здобуття наукового ступеня доктора наук з фізичного виховання і спорту. – Харків: ПП Якубович І. І., 2005. С. 9.
44. Щур Ю.В., Дмитрук О.Ю. Спортивно-оздоровчий туризм. Навчальний посібник. – К.: «Альтпрес», 2003. 232 с.